

Lõuna - Mulgimaa

Nr 8 (173)
September 2009
Hind 4 krooni

● Aktusele palliväljakule ja pärast sealt koolimajja astusid kümme Abja Gümnaasiumi esimese klassi õpilast 1. septembril traditsiooniliselt abiturientide käekõrval. MEELIS SÕERDI foto

RAHU- JA TEADMISTEPÄEVAL ALGAS UUS KOOLIAASTA

Teadmistepäeval 1. septembril, mis on ka ülemaailmne rahupäev, peeti koolides aktusi ja kõlas uue õppeaasta algust tähistav koolikell.

Gümnaasiumis on uuendusi

Abja Gümnaasiumi avaaktusele kooli palliväljakule tulid tavakohaselt abiturientide käekõrval kümme I klassi last: Garlis Hendla, Grete Kaljusaar, Karmen Kask, Heliis Pruuns, Ats-Rasmus Purge, Owe Pöder, Janno Raud, Rivo Ristisaar, Kaili Saar ja Karlos-Rein Tiik. Kogu kooliperlele igas mõttes kokkuhoidmist soovinud direktor Jüri Ojamaalt said nad aktusel kätte aabitsa ja klassijuhataja Karin Hundilt lilled. Abja vallavanem Peeter Rahnel kinkis valla poolt Mulgimaa pusle. Ühtlasi soovis vallavanem, et sel õppeaastal, kui valmib uus õppekorpus, on kooliperle tublim kui kunagi varem.

Uue pedagoogina võeti aktusel kooliperle hulka lilledega vastu konkursi korras valitud uus võõrkeeleõpetaja Ramo Pener, kes õpetab põhikooli astmes inglise ja gümnaasiumi osas saksa keelt.

Sisekaitse õppesuunale soovijate suurenenud hulga sunnil avati Abja Gümnaasiumis alanud õppeaastal neile eraldi X klass. Eelnevatel aastatel õppisid sisekaitseõppurid koos tavaklassi õpilastega. Uuendusena õpitakse nüüd ka tavaõppesuunaga X klassis ühe kursuse ulatuses riigikaitset. Koostöös Mainori Kõrgkooliga hakati sellest sügisest gümnaasiumis esmakordselt andma majandusõpetust.

Toitlustamine algas Abja Gümnaasiumis 2. septembril. Koolitoiduna saavad õpilased lõunaks kas supi ja magustoidu või prae. Põhikooli ulatuses on lõuna tasuta, gümnaasiumiastmes maksab õpilane ühe lõunakorra eest ise 10 krooni.

Hallistes alustati kirikus

Halliste Põhikoolis, kus on võimalik omandada algteadmisi religiooni-

õpetusest, on saanud traditsiooniks alustada uut õppeaastat kodukirikus. 1. septembri hommikul kogunesidki sada kaks õpilast koos õpetajatega Halliste kirikusse, kus toimus jumalateenistus ning õnnistati seitse I klassi väikest koolijütsi: Marja-Liisa Josing, Kristi Koort, Mariana Kulemina, Maria Kutti, Toni Nõmm, Keiro Reva ja Tiina Sinisalu. Uuteks töötajateks koolis on Lea Raudsalu ja Viive Sarv.

Avaaktusel kooli aulas soovis kogu kooliperlele praegusel raskel ajal leidlikku kooliaastat Viljandi maavalitsuse esindaja Rein Schihalejev. Väike tänuplaat anti üle õpetajatele Tiitu Sepale ja Leo Liiberile, kes on Halliste koolis töötanud 10 aastat, samuti Inga Tiiratsile ja Made Kotkale, kes on koolis töötanud vastavalt 20 ja 25 aastat. Kooli direktor Merle Hüva süütas väikesed soojust, valgust ja rahu sümboliseerinud küünlad. Nendega mindi klassidesse esimesse tundi, kus maitsti ka koolikoka küpsetatud õunakooki.

Õpilastele on koolis loodud ideaalsed õpitingimused ja tagatud nende võimeid ja vajadusi arvestav õpetamine. Tegutsevad viihest huvit- ja aineringi, kodutüred ja noorkotkad. Õpiraskustega lastele on abiks logopeed ning kooli psühholoog, kes tegeleb IX klassis ka karjäärinõustamisega, kavas on parandusõppetunnid, töötab pikapäevavõrk.

Ideaalsed on ka õues õppe võimalused – koolil on kaks väliklassi. Väga heas korras on staadion ja palliplats. Avatud on uus täismõõtmelise koolivõimla, mida õhtuti on võimalik eelnevalt kooliga kokku leppides kasutada kõigil soovijatel.

Uue-Kariste piirkonnas elavad õpilased saavad sõita kohale oma koolibussiga, mis alustab sõitu hommikuti Rimmust ning koolipäeva lõppedes viib õpilased koju tagasi. Õisu ja Kirju kandi õpilasi sõidutavad kooli liinibussid, mis peatuvad kooli peatuses, nii et õpilased ei pea ootama bussi suure maantee ääres.

Väga oluline osa koolipäevast kuulub koolilõunale. Lastel sõnul

on nende laul lausa restoranitoit. Lisaks lõunatoidule saavad pikapäevavõrku õpilased hiljem süüa saia ja moosi ning juua piima. Seni tullakse toime riigi antava toiduraha. Sellest sügisest lisandus PRIA rahastatavale koolipiimale veel tasuta puu- ja köögivilja.

Naaberkoolidega, kes on Hallistele headeks koostööpartneriteks, korraldatakse ühissetevõtmisi ja jagatakse õpetajaid. Tihe koostöö on kujunenud ka lasteaedade ning teiste valla allasutustega.

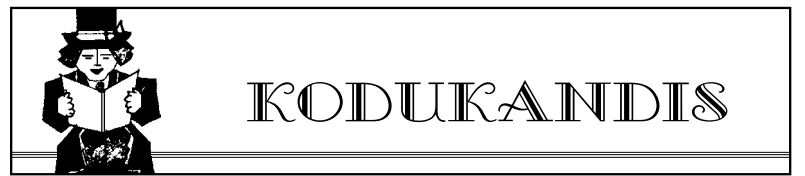
Mõisakülas õpib 55 last

Mõisaküla koolis alustas 1. septembril koolitööd 55 õpilast. I klassi astus seitse last. Need on Kris Elblaus, Siim Kuusk, Reili Teerep, Itri Marii Varik ja Ave Trumberg. Mõisakülast ning Railli Haller ja Kelly Kadak Abja valla last. Esimese koolipäeva aktusel kooli saalis said nad kätte aabitsa ja lilled. Mõisaküla linnapea Ervin Tamberg kinkis igatühele neist lisaks Mulgimaa pusle ja soovis kogu kooliperlele edukat õppeaastat.

Lapsi õpetab tosin õpetajat, kellest teiste koolidega jagatakse matemaatika-, arvuti-, muusika- ning loodusõpetus-geograafiaõpetajat. Eripedagoog Margit Jaanson-Noorhanni on saanud Tallinna Ülikoolis bakalaureusekraadi, õpetaja Tiia Tõnts Tartu Ülikooli Avatud Ülikoolis põhikooli loodusteaduste (geograafia) õpetaja kutse. Õpetaja Anne Mägi lõpetas Tallinna Ülikooli Avatud Ülikoolis kursused õpiraskustega laste õpetamiseks lihtsustatud õppekava alusel. Klassiõpetaja Eha Ermitis lõpetas Tartu Ülikooli Avatud Ülikooli haridusteaduskonnas klassiõpetaja II kursuse.

Avaaktust kaunistasid õpilaste ja I klassi astunud endisi kaaslaste tervitanud lasteaialaste laulud-luuletused. Õppeaasta juhatas sisse koolitöötajate sümboolselt helistatud koolikell. Pärast aktust pakuti kõigile sööklas kringlit ja tehti ühispidu kooliõuel.

(Järg 3. lk)

Sõprus Halliste ja Sipoo vahel süveneb

Halliste Püha Anna koguduse 26-liikmeline delegatsioon külastas 21.–23. augustini oma kauaaegset sõpruskogudust Soomes Sipoos.

Suhted 40 kilomeetrit Helsingist asuva Sipoo kogudusega said alguse juba 20 aastat tagasi, kui toonane Halliste koguduse õpetaja Kalev Raave otsis põhjanaabritelt abi kiriku varemest taastamiseks. Sestsadik on Halliste ja Sipoo suhted jäänud aktiivseks: viimased viis aastat on Sipoo kogudus korraldanud Hallistes oma leerilaagrit, vastastikused külaskäigud on toimunud regulaarselt igal aastal. Pikk tava on jõulude-eelne toidupakkide jagamine Halliste lastega peredele.

Selle aasta reis kujunes elamusterohkeks, sest Halliste rahva üllatuseks viidi neid laupäeval pärastlõunal mootorpaadiga Sipoo kogudusele kuuluvale saarekesele, mis asub Põhjalahes, rannikust poole tunni paadisõidu kaugusel. Sellisest kiriku omanduses olevast saarest, millel nimeks Pappisaari, ei olnud kellelgi aimugi. Männimetsalisel kaljusaarel on kõik vajalik laagrite korraldamiseks: köök, majad ööbimiseks, saun, metsakirik jne. Külalisi kostitati sauna, lõheprae ja õdusa seltskonnaga.

Pühapäevane missa toimus koguduse vanas kirikus, kuna uues toimus samal ajal Sipoo rootsikeelse koguduse leeripüha. See andis võimaluse põhjalikumalt tutvuda imelise keskaegse pühakojaga, mis on ehitatud 15. sajandil ja pühitsetud pühale Sigfridile, esimesele ristitud Rootsi kuningale. Ühelööviline, paljude kaunite laemaalingutega ning eraldiasetseva kellatorniga kirik jättis missalolijatele sügava mulje.

Lisaks kahele missal teenivale naispastorile teenis lektsoonide lugemiseks kaasa ka õpetaja Kalle Gaston. Külalistele oli üllatuseks, et tavalise kirikulisena osales missal koguduse peaõpetaja. Hiljem selgus, et ta ise juhatas missat vaid korra kuus, kuna enamuse aega kulub kodukülastustele, suhtlemisele avalikkusega ning ristimistalitustele, sest kogudusse kuulub palju noori peresid.

Pärast ühist maitsvat lõunasööki ning kingituste ja tänusõnade vahetamist asus Halliste rahvas koduteele, et juba jõulude eel kohtuda Hallistes Sipoo delegatsiooniga.

Kalle Gaston

● Halliste koguduse esindus osales oma külaskäigul Sipoosse pühapäeval missal sealses XV sajandil ehitatud pühakojas, mis jättis kõigile sügava mulje. KALLE GASTONI foto

Renoveeritud pumplast tuleb puhas vesi

Tänu renoveeritud pumbajaamale saavad Mõisaküla elanikud nüüd kraanidest puhast joogivett, mis seni sisaldas liigselt rauda.

Pumbajaama renoveerimise käigus ehitati pumpla veesüsteem ringi, paigaldades sellesse rauaeraldusfiltrid. Et vesi oleks ülearusest rauast puhas, lisatakse sellesse nüüd ka natuke kloori.

Mõisaküla linnapea Ervin Tamberg selgitas, et varem oli rauda vees üle kahe korra lubatust rohkem. Et muud näitajad olid normis, polnud vesi inimeste tervisele ohtlik ja selle kasutamiseks oli tervisekaitse andnud linnale eriloa.

Veeküsimus on Mõisakülas olnud aktuaalne juba aastaid. Pumbajaama renoveerimine võeti Tambergi andmeil linna investeeringute kavva 2008. aastal, arvestades tööde kogumaksumuseks 754 999 krooni. Sellest 77 009 krooni oli omafinaanseringuna kirjutatud linna moodunud aasta eelarvesse. Põhiosa rahast loodeti saada projektitoetusena.

2008. aasta teisel poolel saadi projektile heakskiit ja keskkonnainvesteeringute keskus eraldas vajaliku 677 990 krooni. Renoveerimistööd kestsid 2008. aasta detsembrist tänavu aprillini. Tööd tegi Pärnu REV. Linn jäi tehtud töö kvaliteediga rahule ja ka elanikelt on laekunud positiivset tagasisidet vee parema kvaliteedi kohta.

Linnapea sõnul üritab linn tulevikus keskkonnainvesteeringute keskuselt raha juurde saada, et ellu viia vee ja kanalistsiooni arengukava esimene etapp, mille on ka volikogu heaks kiitnud. Siis saaksid linna veevärgiga ühineda järk-järgult kõik majapidamised. Praegu peab enamik Mõisaküla kodanikke leppima oma kaevu ja rooveekogumiskaevuga ning ühises veevärgis on vaid 35 protsenti majapidamistest.

Meelis Sõerd

● Mõisaküla kooliperre võeti 1. septembri aktusel vastu seitse kevadel veel lasteaias käinud mudilast. MEELIS SÕERDI foto

RAHU- JA TEADMISTEPÄEVAL ALGAS UUS KOOLIAASTA

(1. lk järg)

Mõisaküla Kooli lapsed saavad sel õppeaastal kõik tasuta koolilõunat hinnaga 18 krooni, mille tasuvad riik ja linnavalitsus. Vaheldumisi pakutakse ühel päeval suppi, teisel praadi koos magustoiduga. Lisaks on menüüs puu- ja juurviljad ning Euroopa koolipiima programmi alusel jagatav Pajumäe talu jogurt.

Muusikakooli astus viis õpilast

Abja Muusikakoolis toimus uue õppeaasta avaaktus 2. septembri pärastlõunal. Väikese kontserdiga esinesid kooli õpilased-õpetajad. Abja valla poolt tervitas kooliperet noorsootöötaja Maie Bratka. Roosiõie koos innustavate soovidega direktor

Heiki Vungilt ja õpilaspäeviku oma erialaõpetajalt võtsid vastu viis I klassi õpilast. Nendeks on Gerel Ilumäe (klaver, õpetaja Olev Raal), Kuldar Kask ja Helari Tehver (akordion, õpetaja Valdo Värk), Gerhard Põllumäe (löökpillid, õpetaja Endel Purju) ja Kadi-Ly Süldre (flööt, õpetaja Helmi Värk).

II klassis asus klaverit õppima Jõgeva Muusikakoolist tulnud Aavo Arles Puusepp. Kokku alustas tänavusel arvult juba 49. õppeaastal muusikakoolis üheksa õpetaja käe all õpinguid 65 õpilast. Lisaks toimub septembris täiendav vastuvõtt vabadele õpilaskohtadele.

Muusikakoolis antakse tunde klaveriosakonnas ja orkestriosakonnas, kuhu alla kuuluvad löökpillid, flööt, saksofon, trompet, kitarr ja uue õppe-

kava alusel ka akordion pluss süntesaator. Kui on piisavalt soovijaid, avatakse oktoobris eelklass, mida hakkab juhendama õpetaja Ruth Mõttus.

Et riik praeguse majandussurutise ajal huviharidust materiaalselt ei toeta, sõltub muusikakooli areng Heiki Vungi sõnul piirkonna kohalike omavalitsuste ainelistest võimalustest. Lisaks kooli pidajale Abja vallale saadakse toetust ka Halliste vallalt ja Mõisaküla linnalt, kust käib kahe peale koolis kokku kolmandik õpilastest. Õppemaksu tõsteti alanud õppeaastast 50 krooni võrra ja see on 300 krooni kuus. Siiski oli kool sunnitud eelarves majanduskulusid kärpima, ka pole lastel tänavu võimalust õppida lisapilli.

Meelis Sõerd
Made Kotkasdmi

Malevasi rõõmustas vaheldusrikas töö

Abja valla korraldatud suvises õpilasmalevas sai tänavu 8.–19. juunini ja 6.–17. juulini toimunud kahes vahetuses tööd enam kui kaksikümne õpilast.

“Lapsed olid tänavu selle poolest rohkem rahul, et neil oli vaheldusrikam töö. Minul tuli jooksvalt mõelda, millist tööd malevlastele järgnevalt pakkuda, aga probleeme ei tekkinud,” tõdes maleva lõpul Abja Elamu OÜ heakorraspetsialist Raul Song.

Teise vahetuse viimasel tööpäeval puhkasid pärast tööd ja enne vallamajja palga järele minekut noortetoa trepil jalgu Abja Gümnaasiumi neid Reine Raud ja Maris Suviste IX ning Hedvig Ots VIII klassist. Teist aastat malevas olnud Reine hindas tänavust malevat eelmisest paremaks just tööde korralduse poolest, nimetades tehtud meelepäraseks töödeks puude ladumist, rohimist, okste lõikamist, kooli vana tööpäevuse maja värvimist ja selle ümburuse koristamist. Malevlased olid ametis ka Abja eakate päevakeskuse maja akende pesemisel ning kivikoristustöödel Toomas Osijärve tootmistalul Põlde külas. Maleva kasvataja oli Abja noortetoa juhataja Eveli Allik.

● Abja ja Mõisaküla õpilasmalevlaste ühisel suvisel kokkutulekul pakkus põnevust nende vaheline kõieveoõistlus. EVELI ALLIKU foto

Teist korda malevas olnud Hedvig Ots nimetas oma lemmiktöökäsu puude ladumist. Maris Suviste, kes oli malevas juba kolmandat korda, arvas samuti, et tänavune malev oli korraldatud paremini kui eelmistel aastatel. Neid jäid rahule ka Abja Gümnaasiumi sööklas pärast tööd pakutud sooja malevalõunaga. Töötegemisele pakkus vaheldust ühine meelelahutus. Meeldejäävaima ettevõtmisena nimetasid tüdrukud maleva kokkutulekut Abja lasteaiaga, kus lisaks Abja valla mõlema vahetuse malevlastele löid seal mängides ja sportides kaasa ka Mõisaküla õpilasmalevlased. Huvitav oli ka sõit Sarja küla Paudi talus korraldatud savinädalale.

Kõik kolm tüdrukut olid nõus õpilasmalevasse tulema ka järgmisel suvel. Siis võiks nende arvates töötunde veelgi rohkem olla.

Meelis Sõerd

KUSKIL KÄIB KOGU AEG SÕDA

RAHU on suur sõna ja vastandub meie teadvuses enamasti sõjakoledele kuskil kaugel, näiteks Afganistanis. Kui me räägime “koolirahust”, siis tundub selline vastandamine kohatu, kuigi nii mõnegi koolijärgi jaoks võib iga uus päev kujuneda otsekuu lahingusse minekuks. Koolisõjast rääkimist õigustavad aga nii ohviterohked tulistamise juhtumid, kui ka see, et need inimlikud omadused, mis rikuvad nii koolirahu kui ka vallandavad massivägivalda, on paraku ühed ja samad.

● Katrin Saks

Just seetõttu tuleb ka rahule koolis erilist tähelepanu pöörata. Lastekaitse Liidu aasta alguse traditsiooniline koolirahu projekt ongi selleks, et saavutada üheskoos turvaline ja sõbralik koolikeskkond. Seekord sõlmiti kokkulepe Rakveres. Lapsed ise võtsid endale kohustuse olla sallivamad, aidata üksteist ning hoiduda vägivallast. Oluline on, et koolid tunnistaksid probleemide olemasolu ning lapsed ise aitaksid neid lahendada. Paraku paljudes kohtades ei taheta endiselt tööle näkku vaadata, ja seda vaatama sellele, et uuringud näitavad probleemide sügavust.

Kurjuse paariline on vaesus

EESTIS on koolikiusamise probleem suurem kui mitmel pool mujal. UNICEF-i mõne aasta taguse küsitluse andmetel olid psüühilist vägivaldat kogenud viimase 12 kuu jooksul keskmiselt 38% teismelistest. Eestis ligi pooled õpilastest (48%), veelgi enam vaid Ungaris ja Leedus. Soomes oli pilt palju parem, vaid neljandik 11-, 13- ja 15-aastastest väitis end kogenud olevat psüühilist vägivaldat. Füüsilist vägivaldat on Eesti koolides psüühilisest mõnevõrra vähem (44% oli kogenud viimase 12 kuu jooksul), aga ometi palju rohkem kui enamikus küsitletud riikides.

Tallinna Ülikooli teadlaste kogumik “Eesti kool 21. sajandi algul: kool kui arengukeskkond ja õpilaste toimetulek” pöörab tähelepanu koolikliimale laiemalt. Autorid tõdeavad, et see on üks keskseid tegureid, mis on seo-

tud õpilaste toimetulekuga, samuti kooli omaks võetud väärtussüsteemiga. Selle küsitluse kohaselt tunnistas kaks kolmandikku õpilastest, et on viimase poole aasta jooksul kedagi kas kiusanud või narrinud, aga enda suhtes mõõnis vägivalla tarvitamist vaid viiendik. Huvitav vastuolu, mis näitab soovi näida tugevamana ja vastab ühiskonna üldisele trendile. Teadlaste töö andis veel ühe huvitava tulemust. Nimelt purustasid nad müüdi, et koolikiusamine on suurte linnakoolide probleem. Üks võimalik seletus on suurem sotsiaalne ebavõrdus maal, sest kurjus käib ikka käsikäes vaesusega. Arvestades vaesuse suurenemist peredes, võib juba ette ennustada ka suhete pingestumist koolimaailmas.

Rahu pole garanteeritud

Minu noorusaja õudusunenägude hulka kuulusid pildid tuumasõjast. Küllap mõjutasid seda nii arvukad sõjafilmid kui ka jutud meid ümbritsevatest vaenlastest. Õnneks olid minu lastel teistsugused unenäod, aga nüüd oleme jõudnud teises äärmusesse ja võtame rahu ehk liigagi enesestmõistetavalt. Võtame kui midagi meile antut, nagu NATO lennukeid meie taevas. Ja seda vaatama sellele, et televiisor toob iga päev kaadreid reaalsest sõjast ja selle ohvritest ning keerulistest rahvusvahelistest suhetest. Paraku kinnitavad seda ka uuringud.

Vastates Eurobaromeetri küsimusele “Mis on teile personaalselt kõige olulisem väärtus?”, asetubki esikohale rahu (45%), seejärel inimõigused (42%) ja austus elu vastu (41%). Aga põhikoolide lõpuklasside õpilaste küsitlus Eestis, Soomes ja Venemaal toob välja, et kuigi kõigi kolme riigi rahva kannatused viimases sõjas olid tohutud, väärtustavad tänased noored rahu erinevalt. „Elu sõdadeta“ oli soomlastel ja venelastel tähtsusejärjekorras vastavalt 2. ja 3. kohal, aga eestlastel alles 14. kohal!

Kuigi ma siiralt loodan, et see ei tähenda tegelikult rahu mitte hoolimist, pigem ehk seda, et sõda ei peeta reaalseks, näen samas lünka meie laste väärtuskasvatases. See saab alguse just meie „pisikesest maailmast“, meie lähisuhetest ja sõpradest, samuti respektist teiste suhtes. Olgu need siis kuihates erinevad meist endist. Ühes asjas võib kindel olla – maailmas jagub alati neid, kes on valmis sallimatust oma huvides ära kasutama.

Katrin Saks,
Eesti Lastekaitse Liidu president

Algavad kursused täiskasvanutele

MTÜ Abja Koolituskeskus korraldab Euroopa Liidu Euroopa Sotsiaalfondi toel programmi “Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes” raames tasuta kursusi

(vaata üksikasjalikumalt: www.abjakoolitus.ee).

21. septembril kell 18.30 algab Viljandi Päästeosakonna Abja-Paluoja tugikomando loenguklassis (Abja

bussijaama vastas torniga tuletõrjemajas) tasuta inglise keele kursust täiskasvanutele – edasijõudnute alg-tase, maht 60 tundi, õpetaja Ramo Pener. Info tel 5811 8872.

Sirje Rist

Festival tõi fotograafid teist suve Mulgimaale

Eesti Fotokunstiühingu toel peeti 22.–23. augustini Mulgimaal teist korda sisukas fotolaager näituste ja väljasõitudega – fotofestival “Mulgimaa 2009”.

Festival algas fotonäituste avamisega Abja kultuurimajas. Lisaks Sirje Risti koostatud Mulgimaa vanade fotode näitusele tutvustas noor fotokunstnik Daniel Teichmann oma mustvalgete portreefotode näitust “Mustvalged inimesed”, mida saab Abjas vaadata septembri lõpuni.

● Fotolaagris Penujas jäi piltnike objektivi ette palju sealseid kauneid motiive. Pildil oleva vaate Metsamõisa talu õuelt jäädvustas vaid 9-aastane fotokunstnik. RAUL VOLMARI foto

Abja-Paluoja miljööväärtuslikke hooneid pildistades suunduti vaatama Veski tn 1 hoones eksponeeritud näitust mullusuvise fotofestivali “Mulgimaa 2008” parematest töödest. Suurt huvi pakkus piltnikele seejärel Abja linavariku kompleksi säilmete ja kunagise insener Kissa villa jäädvustamine.

Õhtul Penujas seadsid fotomaailmas rohkem ja vähem tuntud tegijaid üles nauditava näituse kaasa toodud fotodest. Auhindu ja diplomeid jagus tosinale fotograafile, nende hulgas Abja-Paluoja pärit Pärnumaal elavale Ülo Soometsale ja Kilingi-Nõmme fotograafile-koolitajale Andrus Noorhanile. Noorimad fotograafid laagris olid 9–12-aastased Ruth Rist ja Andra Toom Mulgimaalt ning Raul Volmar.

Ilus augustiõhtu möödus lõkke ääres. Teisel päeval tutvuti Penujaga, käidi külas külanõmme Reet Pajul ja fotohuvilisel külanõmme Jaanis Rootsil. Lõpuks oli soovijail võimalik osaleda Lillis toimunud Balti keti aastapäeval.

Fotofestival “Mulgimaa 2009” jätkub internetis. Pilte festivalist saab vaadata ka Andrus Noorhani kodulehel <http://andy.ee/?a=reportaaz>.

Sirje Rist,
festivali korraldaja

Linn kavatseb ehitada laululava LEADERi toel

Mõisaküla linn loodab alustada toppama jäänud uue laululava ehitust suveaega LEADER-programmist taotletava rahaga.

“Sel sügisel kavatsetakse kirjutada Mulgimaa Arenduskoja kaudu projekti LEADER-programmile, kust loodame saada raha, et alustada suveaia uue laululava ehitusega,” lubas Mõisaküla linnaeape Ervin Tamberg septembri algul.

“Uue kõlakoja hoone sai projekteeritud, see tuleb väga ilus. Samaaegselt tellisime ka haljastuse projekti kogu suveaia territooriumile koos laste mänguväljakute ja suurte inimeste puhkekohtadega,” kõneles linnaeape.

Et linnal endal ehituseks piisavalt raha ei olnud, esitati taotlus Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse väikeprogrammile, et saada puudu olev summa üks miljon krooni ehituseks, mida Tambergi sõnul esialgu ka kindlalt lubati. “Tegelesime selle projektiga peaaegu aasta aega, kuid lõpptulemusena meile seda raha ei antud,” nentis linnaeape.

Suveaega uue laululava ehitamise mõte tekkis linnaeape sõnul juba aastaid tagasi. “Tõsisemad hoiakud selles asjas võtsime 2007. aastal, kui laululava kõlakoda oli juba varisemisohus ja ümber kukkumas, rääkimata tantsupõrandast, kust inimesed läbi kukkusid ja oma jalgadele väga said,” meenutas Tamberg. Seetõttu andis linnavolikogu heakskiidu suveaega uue kõlakoja projekteerimiseks ja ehitamiseks. Meelis Sõerdi foto

• Nii nägi Mõisaküla suveaed viimastel aastatel välja vaadatuna lavalt, kus pildil tantsivad Väikemõisa lastekodu mudilased. Uus peopaik tuleb projekti kohaselt palju ilusam ja moodsam. MEELIS SÕERDI foto

Ekspeditsioon viis noored Eestimaa südamesse

Tänavusel üle-eestilisel noorgiitide ekspeditsioonil osales ka kolm noort Abjast: noorgiit Grete Raagmets, keda juhendab Sirje Rist, ja huvilised Ruth Rist ning Andra Toom.

25.–27. augustini toimunud ekspeditsioon kandis nimetust “Järvamaa 2009 – Keskpõrandale kokku”. Ekspeditsioonil tutvusime Paide kui Eestimaa südamega, kohtusime Paide linnaeape Kersti Sarapuuga, tegime ekskursiooni raekojas ning Vallimäel. Veel käisime Koigi, Roosna-Alliku ning Sargvere mõisakooli. Nägemata ei jäänud ka Jäneda ja Rutikvere mõis, Prandi allikad, Ambla metskonna kultuurihoiuala, Müüsleri asuv Kilplala teemapark ning Järvamaa kirikud. Noorgiitide suurt huvi pälvisid Pärnurnes asuv Ründo Mültsi eramuuseum oma enam kui kümne tuhande eksponaadiga, Sassi talu jaanalinnufarm ja Imavere piimandusmuuseum, kus sai degusteerida ka erinevaid kohupiimakreeme ja jogurteid.

Ühisekspeiditsioon on noorgiitide ja kodu-uurijate 2–3-päevane uurimisreis ühte või mitmesse maakonda, tutvumaks eri paikkondade minevikupärandi, looduse ja huviväärtustega. Tänavune ekspeditsioon oli juba viieteistkümnnes. Järgmine ühisekspeiditsioon “Koidula ja Jakobsoni radadel” on kavas 2010. aastal Pärnumaal. Grete Raagmets

• Noorgiitidid pärandkultuuri uurimise eestvedaja Toomas Lemmingu kodutalus. RUTH RISTI foto

Muudatusi maakonnaliinide busside sõidugraafikus

Septembri algul muutus Viljandi Maavalitsuse andmetel maakonnas mitme bussiliini sõidugraafik.

• Liinidel nr 49 ja 54 Viljandi – Öisu – Abja-Paluoja – Mõisaküla

ja liinil nr 371 Viljandi – Abja-Paluoja – Mõisaküla – Kilingi-Nõmme – Pärnu kehtib uus sõiduplaan.

Viljandist asuvad bussid Mõisaküla poole teele kell 6.55 (sõidab tööpäeviti ja Pärnusse), 7.45 (sõidab puhkepäeviti ja Pärnusse), 7.55 (sõidab koolipäeval Paistu koolini), 10.40, 13.00 (sõidab Pärnusse), 15.10 (sõidab

• Sepatööd õpetas ja vanaaegseid esemeid tutvustas huvilistele eneseksõlemise päeval Öisu sepikoja juures Kristjan Tuuleveski (keskel). MEELIS SÕERDI foto

SEPIKOJAS ELUSTATI TAAS PÄRIMUSKULTUURI

Kolmandal eneseksõlemise päeval 28. augustil Öisu sepikojas pakkusid pärimuskultuuri tundjad lähemalt ja kaugemalt traditsioonilist toitu ja jagasid õpetust erinevates töötubades.

Meistreid mitut masti

Kati Männik MTÜ Viljandi Säätva Renoveerimise Infokeskusest oli tulnud Öissu, et õpetada inimestele, mida teha näiteks oma vana majaga. “Tutvustan traditsioonilisi tehnikaid – kuidas segada kohupiima- ehk kaseiinvärvi ja muna-õli temperat,” selgitas ta. Sama MTÜ eestvõttel õpetati iseõlemise päeval ka akende ja uste restaureerimist ja keeduvärvi valmistamist.

Suur vaaditais rootsi punast keeduvärvi valmis mitme tunni jooksul sepikoja taga tulel. Selle keetmist õpetas tööõpetajate koolitustel need oskused omandanud Tallinna mees Vahur Kõrbe, ametilt puidurestauraator. “Vaja on vanaisaas oma oskusi juba edasi ka anda,” tões oadavat isetegemist propageeriv mees. Kuidas ja millega teha ilusti korda vanu aknaid, mis tavaliselt ära visatakse, näitas ja seletas Päranduskooli tutvustama tulnud Viljandi kandis elav puutesemete restauraator Kalmer Lind.

Nahkpõll ees ja sepahaamer käes alasi taga tegutsedes demonstreeris Kristjan Tuuleveski asjahuvilistele, kuidas naelt, hobuserauakujulisi pudeliavajaid ja muid sepiseid taguda. Ta tutvustas ka sepikoja kollektiivisõnise vanaaegseid raudesemeid. Iseõlemise päeva algatata ja korraldajana Urmas Tuuleveski poeg on diplomeeritud lumelauatreener, kellele nelja suvega isa sepikojas sepatöö külge jäänud ja meeldima hakanud. “Juba minu vanavanaisa ja tema isa olid sepad,” tões Kristjan uhkusenoodiga hääles. “Nüüd on õepoeg ka, kes on kolmeaastane, juba lüüa proovinud,” lisas ta muheledes.

Ära unusta mind

Kuuri ees pingil istudes õpetas korvimeister Priit Retsep Abja-Vanamõisa külast ligi astujaile, kuidas vanu vitstest ja laastudest punutud korve parandada ja uusi punuda. Ta oli valgetest toomingavitstest korvikoormaga, mis kohe ka ostjaid leidsid, tühise maa Abja külje alt kohale vandanud jalgrattaga.

Kuuriukse kohal asetses silt “Ära unustatud asjad”, selle all jäi silma mitmesugust vanavara alates rahvariietist kuni toolide ja raudadrani. “Kui tunnete need asjad seal kõik ära, siis võite ära viia, aga tõenäoliselt ei tunne,” ütles väljapaneku autor Urmas Tuuleveski koos Pärsti vallavanema Erich Palmiga saabunud seltskonnale.

Sepikoja seinal oli fotostend piltidega vanaaegsest talvisest jääsaa-

gimisest. Selle kohale kinnitatud pikal ristlatil oli väljapanek sepikoja riidekirjust välja valitud vanaaegsest ihupesust ning rippusid erivärvilised lõngavihud. Kuidas saada taimedega lõnga värvides paljusid eri toone, seda õpetasid samas Tuulike Agan, Ingrid Uus ja Marvi-Liina Riid.

“Õunapuuvõrsetega saime mardarohelise, piibelehtedega samb-larohelise lõnga. Praegu on potis porgandipealsed ja pihlakalehed, nendega saab, sõltuvalt peitsist, mitmeid toone,” selgitas jooksvalt töö käiku Tuulike.

Läätsesuppi kapsalehel

Mida ja kuidas minimaalsete vahenditega grillida, seda õpetas teisel pool sepikoda ka eelmisel suvel Öissu oma oskusi jaganud Narva Kutseõppekeskuse peakokk Indrek Kõverik. Seekord pakuti fooliumis küpsetatud täidisega kartuleid, kõrvale erilises ahjus küpsetatud lõhet ja lihatooteid. Samas pakkus kohalik mees Edgar Puidet keelekasteks oma retsepti järgi pruulitud tervistavat meeõlut.

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli vilistlane Helvi Kirik keetis tulel läätsesuppi, mida serveeris, uskumatu, aga tõsi, põnevalt värske kaarja kapsalehe sees.

das vanadele käsitööesemetele nende vanaemadega “hinge” säilitades uus elu anda. “Kui sinul villane sukk läbi läheb ja jääb järele väärt villane säär, siis saab suka keskel pooleks lõigata, panna siia lõike peale ja teha oma armsale väikele lapsele armas väike villane jakk,” selgitas ta. Kui aga lapsel kaob ära kinnas, aitab kaotusvalu näiteks leevendada, kui alles jäänud kindast mõne nõela- või vardaliigutusega tore sörmeloom või -nukk kujundada. Ka sokikanna või püksipõlve võib oskaja ära nõeluda nii korralikult, et seda suisa ilus vaadata on. “Mida rohkem on omakootud ja oma kätega valmistatud asju, seda kodumest, armsam ja lõhnavam kodu on,” tões Anu Raud kokkuvõtteks.

Üle Võrtsjärve teaduskeskpeditsioonil Öisu sepikojast läbi põiganud teadur Heiki Pärdi pidas seal fotoslaidega loengu eestlaste elu-olu muutumisest seoses nende elamute arenguga alates XIX sajandist tänapäevani.

Presidendipere ja külarahvas

Meeleolu löi pika päeva kestel mulgi kuues ja kaabus lõõtsa tõmmates Karksi valla mees Julius Vilumets. Öhtul esinesid muusikud Jaak

• Seda, kuidas neile maitstes Narva ametikooli kokkade küpsetatud kalapraad täidetud kartuliga, võib eksimata välja lugeda Öisu sepikoja terrassile lõunatama istunud Pärnu neidude nägudest. MEELIS SÕERDI foto

“Tahame siin propageerida uusi huvitavaid maitseid ja võimalusi nii toitide valmistamisel kui serveerimisel,” selgitas Olustvere ametikooli õpetaja Elli Vendla. Kahekesi olid nad avara talgikatuse all katnud pika laua kõikvõimalike maitsevate taimsete kotlettide, salatite, kookide, jookide ja tordiga. Kasutatud oli ka nüüdsel kiirtoitlustamise ajastul ununema kippuvaid vana hea eesti köögi tervislikke toitaineid nagu läätsi, hirssi ja üldse teravilju. Väärt nõuandeid toitlustamise alal jagas Helvi Kirik kohalolnuile ka oma ettekandes sepikojas.

Et hing jääks alles

Huviga kuulas sepikojatäis rahvast professor Anu Raua ettekannet, kui-

Tuksam, Jaak Johanson, Ain Agan, Hedvig Hanson ja Robert Jürjendal. Sepikojast astusid läbi lõuna paiku ka põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ning öhtul vabariigi president Toomas Hendrik Ilves koos abikaasa ja tütreaga.

Heameelt tundis Urmas Tuuleveski sellest, et kohalikud inimesed tulid sepikotta. “Eneseksõlemise päev ongi sepapere väike tänuavaldus piirkonnalelanikele, kes meid on nõu ja jõuga aidanud, kollektiivse täiendamise ja lihtsalt headeks naabriteks olnud. Ka nüüd tuli nii mõnigi külaline, soki-paar või vana tööriist kaasas, et meile rõõmu teha,” jäi Urmas Tuuleveski päevaga rahule.

Meelis Sõerdi

ja Öisust kell 14.35, ning Viljandi – Paistu kool – Viljandi, buss väljub Viljandist kell 13.50 ja Paistu kooli peatusest kell 14.15.

• Liin nr 57 Abja-Paluoja – Sika. Abja-Paluoja lähel buss Sika kella 15.

• Liin nr 18 Viljandi – Karksi-Nuia – Lilli ja liin nr 50 Viljandi – Karksi-

Nuia – Abja-Paluoja. Karksi-Nuiast sõidab buss Viljandisse kell 12.10.

Viljandi maavalitsus palub arvestada asjaoluga, et sõitjate arvu vähenemise ja teede seisukorra paranemise tõttu võivad maakonnaliinide bussid läbida oma liikumisteel olevad peatused sõiduplaanis toodud aegadest ligemale viis minutit varem.

SAKALA MALEV PIDAS SÜNNIPÄEVA

Kaitseliidu Sakala malev tähistas koos külaliste ja kohaliku rahvaga oma 92. aastapäeva 5. septembril Hallistes tänuteenistusega kirikus, lilled asetamisega Vabadussõjas langenute mälestuseks ning järgnenud sõdurisupi pakkumise ja päevakohase tegevusega Halliste rahvamajas.

"TEIE OLETE NEED, kes on tõstnud relva, et kaitsta ja hoida seda maad tema tegemiste ja töödega, mis on meie rahvale antud. Andku Jumal teile usku ja lootust üha rohkem, see aitab meil üle saada raskustest ja ka meie sõdurite hukkamisest Afganistanis," soovis Halliste kirikus koos Halliste õpetaja Kalle Gastoniga tänujumalateenistusel teeninud Kaitseliidu Sakala maleva kaplan Asuküla. Tänuteenistuse lõpuks laulis kirikutäis rahvast ühiselt laulu "Hoia, Jumal, Eestit".

Rivisammul marssisid vormiriietuses kaitseliitlased, naiskodukaitsjad, kodutütred ja noorkotkad kiriku esiselt kõrval olevasse parki Vabadussõjas langenute mälestussamba juurde. Seal lauldi Põltsamaa linna puhkpilliorkestri saatel hümmi. Sakala maleva pealik kolonelleitnant Anto Kergand autasustas ja tänas tublimaid kaitseliitlasi, naiskodukaitsjaid, noorkotkaid ja Sakala maleva toetajaid. Rivi ees andsid vande uued kaitseliitlased, nende seas õpetaja Gaston. Viiele töötuse andnud vastsele noorkotkale seoti kaela vormirätt.

Tervituseks võtsid sõna ja asetasiid vallarahva poolt lilled Vabadussõjas langenute mälestussamba jalamile Abja vallavanem Peeter Rahnel ja Halliste vallavanem Andres Rõigas.

PÕLTSAMAA LINNAORKESTRI SAATEL suunduti rivis Halliste rahvamaja juurde, kus lasti hea maitsta sõdurisupil, mida tragid naiskodu-

kaitsjad seal väliköögis juba hommikul kella viiest valmistama olid hakanud. Kohv ja kringel olid Halliste valla poolt.

Sakala maleva käsirelvade näitusega rahvamaja fuajees tutvusid nii noorkotkad, Sakala malevaga ammustes sõprussuhetes olevad külalised Soome Reservväelaste Liidust kui ka teised huvilised.

● Pärast mõnusat rännakut kiriku juurest rahvamaja ette ja enne põneva relvanäituse uudistamist sõi koos kaitseliitlastest ema Varjega isukalt sõdurisuppi ka 10-aastane Mõisaküla Koolis õppiv noorkotkas Veiko Berggrünfeld.

MEELIS SÕERDI foto

Viljandi Muuseumi direktor Jaak Pihlak meenutas saalis oma ettekandes Halliste kihelkonnast pärit Vabaduse risti kavaleri. Tähtvi nende poolest inimese nimedega võiks tema arvamus kohaselt üles panna Hal-

liste kirikusse nagu mõnel pool juba tehtud. Kaitseliidu vanima – Sakala maleva omaaegsest malevonnapealikust August Kõivast – Torimu talu peremehest Rimmust kõneles põgusalt kaitseliitlane Harri Rebane.

Maleva pealik kolonelleitnant Anto Kergand selgitas oma ettekandes, et NATO liikmena on Eesti võtnud endale kohustuse aidata teisi riike, kes omakorda aitavad vajadusel meid. Ta kutsus üles austama samaväärset Vabadussõja kangelaslega ka Afganistanis langenud Eesti sõdureid. Tõdedes, et Kaitseliidu read tasapisi täienevad, rõhutas pealik eriti noortega tehtava töö tähtsust.

"TEHKEM KÕIK MIDAGI SELLEKS, et noori säravaid silmi oleks rohkem," soovis ka Karksi malevonna pealik leitnant Valdur Kilk, kelle hinnangul seeme noorkotkaste ja kodutütred järelekasvaks malevas on olemas.

"Kõige rohkem meeldis mulle marssimine," lausus koos kaitseliitlastest ema Varjega sõdurisuppi süües esimest aastat noorkotkaste hulka kuuluv 10-aastane Mõisaküla poiss Veiko Berggrünfeld enne rahvamajas relvanäituse uudistamist. Tema oli maleva aastapäeval üks nooremaid vormikandjaid.

Vanim mees Kaitseliidu vormis oli ikka rühikas 84-aastane abjalane Arno Kallas. "Tulin vanu kaaslasti vaatama," ütles õppustel enam mitte osalev, kuid maleva tegevuse vastu aktiivset huvi tundev veteran.

Koos abikaasaga kohal olnud pensionär Helvi Kadalipp Viljandist kiitis ühtviisi esmakordselt nähtud Halliste kirikut kui pakutud maistvat suppi. "Tore päev oli," arvas koduteele asudes Halliste lasteaednik Elle Lapp.

Meelis Sõerd

Lapsed käisid külas päästetöötajatel

Lahtiste uste päeval 9. septembril käisid väikesed ja suured huvilised Viljandimaa Päästeosakonna Abja tugikomandos tutvumas päästjate tööga.

Abja-Paluoja päästekomandot külastasid esimeste gruppina esmalt Abja gümnaasiumi I ja II klass, seejärel III klass. Pärastlõunal söitsid kohale ka Mõisaküla lasteaia mudilased.

Algul vaadati õppeklassis päästeteemalist filmi. Hoolega jäeti meelde, kes, kus ja kuidas tohib tulega ümber käia ja kuidas käituda tuleõnnetuse korral. Päästjad näitasid ka päästetekki, pakkusid lastele Nublu-komme ja jagasid suitsuandurit propageerivaid klepe.

Treppidest tõusti üles päästetepoo torni, kust Halliste kiriku torni kätte paistis. Seejärel said lapsed all garaazis vaadata lähemalt ja katsuda päästetehnikat ja -varustust ning esitada küsimusi. Põnevil roniti tuletõrjeautode kabiini ja hoiti peos rooli. Sireeni tööle hakkamine pani mõnegi korraks ootamatusest võpatama.

Lahtiste uste päev oli 9. septembril kõigis Lõuna-Eesti Päästeteskuse päästekomandodes, pühendatuna organiseeritud tuletõrje 90. aastapäevale.

Meelis Sõerd

● "Oled nüüd tõeline tulnukaine," kommenteeris I klassi õpetaja Karin Hunt külaskäigul õpilastega Abja päästetepoosse, kui II klassi õpetaja Anneli Pilk (keskel) pani pähe päästjakiivri, mille näokaitsest särasid vastu laste üllatusest pärani silmad.

MEELIS SÕERDI foto

Sõpruspidu kiigeplatsil

Piirkondlik külade päev Kaarli rahvamaja taga kiigeplatsil 22. augustil kujunes omamoodi rõõmsaks Eesti-Läti rahvatantsupeoks, kus kõlas ka laul ja pakuti muudki head.

Samal ajal, kui noored uhkel külakiiel lennukaid kaari võtsid, elas arvukas publik murule seatud pinkidel kaasa tantsurühmade pikale ja meeleolukale esinemisele. Üles astusid oma kauni hooga kavaga rahvariietes tantsurühma Viguli noorte- ja keskealiste rühm Lõuna-Lätist Bauskast. Puhkust ja kostüümivaheuse võimalust pakkus neile Kaarli rahvamaja segarahvatantsurühm Turel, lõpetades oma kava mõistagi "Tuljakuga". Öhtu lõpus astus tantsurühmle ka kohalik naisrühm Särts. Mõlemat rühma juhendab Kai Kannistu.

Margit Ojaloo Erete ja Katrin Karp Ülemõisa külast pakkusid kõigile lahkelt suurel välipannil paarist pangetäiest taigast küpsetatud pannkooke moosiga, mille oma varudest oli valinud Kaarli rahvamaja juhataja Tiina Kuusik. Hea minek oli ka varsti koogipanni kõrval lõkketulel mahukas välikatlas valminud seljankal. Peoliste teenistuses oli lahkelt ka kohalik kauplus Siili äri.

Linnumõisa talu perenaine Tiina Tamm Mõonaste külast sõidutas soovijaid, kelleks põhiliselt muidugi lapsed, küla vahel hobuvankril. Ohjes oli üks tema neljast Eestis ohustatud Tori tõu hulka kuuluvast kasvandikust – raskeveos auhinna võitnud 18-aastane hobune Ulli.

Liivasel palliplatsil mängisid noored mehed paariti võrkpalli.

● Piirkonna külade päeval Kaarli rahvamaja kiigeplatsil kavas olnud rahvusvahelise tantsupeo üheks kauniks etteasteks oli segarühma Turel esitatud "Tuljak".

MEELIS SÕERDI foto

● Pärnu Veretalituse korraldatud hiljutisel doonoripäeval Abja kultuurimajas loovutas ligemale nelikümmend inimest Abjast ja ümbruskonnast kokku kaks ämbritäit väga väärtuslikku verd.

MEELIS SÕERDI foto

NELIKÜMMEND DOONORIT LOOVUTAS ABJAS VERD

18. augustil doonoripäeval Abja kultuurimajas loovutas oma verd nelikümmend doonorit, mis vastas Pärnu Veretalituse ootustele.

"Tunne on väga hea," ütles staažikas veredonor, kontoritöötaja Monika Pihlapuu kušetil pikali verd andes, kanüül käsivarre veresoones. Esmakordselt andis ta verd enam kui kümme aastat tagasi. "Vahepeal oli paus, nüüd käin jälle kaks korda aastas, kui kutse tuleb," lisas ta. "Mitte kunagi ei või teada, millal endal võib abi vaja minna," põhjendas ta veredonoriks olemist. "Tarbin palju vedelikku, söön korralikult hommikut ja tulen siia," kirjeldas ta oma doonoripäeva hommikut. Pärast kulub ära ka magus suutäis, mida doonoritele pärast vereloovutamist veretalituse jagatavast pakist leiab. Verd loovutas Abjas ka Monika elektrikut abikaasa Arvo, kes on samuti kauane doonor.

Kui töölt on võimalik ära olla, käib

juba aastaid meelsasti verd andmas ka Abjas kaupluses klienditeenindajana töötav Tiina Lond. Harva esineva reesus-negatiivse verega Halliste valla mees Vahur Aasna on järjest verd loovutamas käinud alates möödunud aastast, esmakordselt oli ta doonoriks aga juba õppurina 1980-ndatel. Kokku ootas Abjas oma järjekorda nelikümmend doonorit.

"Kõik saavad vere ära anda, kes on tulnud," ütles Pärnu Veretalituse õe abilise Eve Miit, ehkki selleks kulus nüüdki kauem aega ametlikult välja kuulutatud pooleteisest tunnist. Registreerimislaua taga arvet pidanud verekeskuse autojuht Allan Oidermaa hindas Abja doonorite aktiivsust üle keskmise heaks. "Üks doos on nelisada viiskümmend milligrammi, nii et kuskil kaskümmend liitrit ehk kaks pangetäit verd saime kokku, mis on Abja puhul tavaline kogus," tõdes mees muheledes.

Verekeskuse andmetel sobib doo-

noriks 18–60-aastane inimene, kes on terve, puhanud ja söönud, kehakaaluga üle 50 kg. Vahetult enne vere loovutamist ei tohi suitsetada ega aspiriinitabletti neelata, vereloovutusele eelneval või samal päeval aga tarvitada alkoholi. Krooniliste haiguste põdejad ja pidevalt ravimite tarvitajad doonoreiks ei sobi. Ka need, kel on olnud hiljuti operatsioon, vigastusi, vaktsineerimisi, nõelravi, tätoveerimisi ja augustamisi, ei ole doonoriks neli kuud oodatud.

Vere loovutuste vaheline intervall peab meestel olema vähemalt 60 ja naistel 90 päeva. Naised tohivad verd loovutada 3–4, mehed 4–5 korda aastas. Esimest korda verd loovutama tulijad peaksid arvestama umbes tunnise ajakuluga. Määratakse veregrupp, täita tuleb küsimustik. Pärast protseduuri on soovitatav 10–15 minutit istuda ja näiteks šokolaadi süües jõudu koguda.

Meelis Sõerd

Õpetagem lapsi hoiduma viirushaigustest

Tervisekaitseinspeksioon paneb alanud kooliaasta puhul täiskasvanuile südamele õpetada lastele lihtsaid reegleid gripist ja teistest sügisestest viirushaigustest hoidumiseks.

Lastele tuleb selgitada, et teiste laste joogipudeleid ja sööginõusid ei tohi kasutada. Kõhides ja aevastades tuleb katta nina ja suu salvrätiga, ka-

satatud salvrätik visata prügikasti. Käsi tuleks pesta sageli ning soovitatavalt peaks kätepesu kestma vähemalt 15–20 sekundit. "Kõik need abinõud aitavad ära hoida gripiviiruse kiiret levikut. Loodan väga, et nii õpetajad kui lapsevanemad aitavad neid lastele meelde tuletada ja on ka ise heaks eeskujuks," soovis Tervisekaitseinspeksiooni peadirektor Tiit Aro.

"Lastevanematele paneme südamele, et juhul kui enne kooliaastat on olnud mõni pikem välisreis, siis tuleks kindlasti kogu pere tervist jälgida vähemalt nädala jooksul. Gripi tüüpilisteks tunnusteks on palavik, kõha ja nohu. Kui lapsel on neist sümptomitest kaks, siis tasuks perearstiga nõu pidada," ütles Tiit Aro.

Sügisel ringleb ka tavaline gripiviirus, mille tõttu peaksid nii lapsevanemad kui pedagoogid olema eriti valvsad. "Õpetajatel tuleks lapsi hooliga jälgida ning kahtluse korral haigustunnustega laps kooliõe või perearsti juurde saata," lüüdis Aro.

Koolidele pööravad tervisekaitseametnikud sel gripihooajal erilist tähelepanu, sest nn uude grippi nakatunute keskmine vanus seni on olnud 15–19 aastat.

Eestis on uut grippi registreeritud kuni septembrikuuni üle 60 juhu, need kõik on olnud kerge kuluga ja inimesed on kiiresti paranenud.

Iiris Saluri

LEADER
ESTI

MULGIMAA ARENDUSKODA avab teise LEADER-i projektitaotlusvoor.

Taotlusvoor on avatud 2.–13. novembrini.

Avatakse kolm Mulgimaa Arenduskoja strateegiaameedet:

- I mikroettevõtluse toetamine,
- II külakeskkonna arendamine,
- III Mulgimaa omapära ja konkurentsivõime tugevdamine.

Taotlusi võetakse vastu 2.–13. novembrini Mulgimaa Arenduskoja kontoris Abja-Paluoja Pärnu mnt. 30-a,

MULGIMAA ARENDUSKODA korraldab 5.–9. oktoobrini toetusealased infopäevad:

Halliste kultuurimajas 5. oktoobril kell 18,
Holstre-Polli tervisekeskuses 6. oktoobril kell 18,
Karksi kultuurikeskuses 7. oktoobril kell 18,
Mõisaküla tulekaitse seltsi ruumides 8. oktoobril, kell 18,
Abja kultuurimajas 9. oktoobril kell 18.

Infopäevad on osalejatele tasuta.

Täiendav informatsioon:

<http://www.mulgimaaarenduskoda.ee>

tegevjuht Piret Leskova tel. 5303 8361,

mulgimaaarenduskoda@gmail.com

juhatuses Ene Saar tel. tel. 507 0846, ene@paistu.ee.

Swedbank

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada pangabussis!

Mõisaküla linnavalitsuse juures peatub pangabuss üle nädala kolmapäeviti kell 15.00–16.00

(23. september, 7. ja 21. oktoober, 4. ja 18. november, 2., 16. ja 30. detsember)

Bussis saate:

- nõu pangateenuste kohta
- tellida ja kätte pangakaardi
- makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta
- teha arvuti abil makseid
- sõlmida hoiuseid ja erinevaid lepinguid

Pangabussi sõiduplaan internetis: www.swedbank.ee
Küsi lisa 6 310 310

ÖNNE EAKATELE HÄLLILASTELE!

HELMİ KOLKA	92	AINO VIIDIK	80
AKSEL SÖKAL	87	EVI OJA	70
HILDA KUIUSK	85	Halliste Vallavalitsus	
PEETER LAPP	85	OLGA LAKKUR	88
LINDA KALJURAND	83	MARTA TASANE	86
MARTA JANTER	83	ALICE SOE	84
MARTA KOTKAS	83	EDGAR VAGLAOTS	75
HILDA JÖESTE	82	VAIKE VAHTRAMÄE	75
ASTA KOIK	81	ILMAR LEPIK	75
AUGUST SARON	75	LEHTE KUUSK	75
ENDEL LEND	75	AINO LENSMENT	75
VELLO LIIV	70	Mõisaküla Linnavalitsus	
VELLO LEISSON	70	Abja Vallavalitsus	

EMMELINE JÄNES	97	Õiendus	
SELMA VARBLANE	96	Toimetus vabandab Halliste valla elaniku Aime Jänese ees augusti-kuu lehte sattunud ebaõigetset algandmetest tulenenud eksitava sünnipäevaõnnitluse pärast.	
LINDA LEPIK	85		
ALICE LAKS	83		
HEINRICH NÖMM	81		
VIRVE RAHN	80		

ÖNNITLEME LAPSE SÜNNI PUHUL!

REET RUUBEL ja KRISTJAN HUNT – 28. augustil sündis poeg JAAŃ-JOOSEP.
SIRJE SÜGIS ja AVO PÖDER – 11. septembril sündis tütar SASKIA.
MARJU LAMBER ja RAIDO LUHAAÄR – 30. augustil sündis poeg SIIM.
Abja Vallavalitsus
Mõisaküla Linnavalitsus

KUHU
MINNA

ABJA KULTUURIMAJAS

29. IX kell 19 jagavad Ene ja Siim Sillamaa sõnas ja pildis rikkalikke muljeid purjekareisist Kariibi mere saartelt Ecuadorini. Samas tutvustab ELKS A. Kitzbergi nim. osakonna esimees Rein Mägi looduskaitse seltsi järgmise aasta ettevõtmisi. Ürituste info www.abjakultuurimaja.ee.

HALLISTE RAHVAMAJAS

7. X kell 18 hooaja avakontsert. Esinevad rahvamaja taitlejad. Tasuta. Info tel 525 6049.

KAARLI RAHVAMAJAS

1. X kell 16 eakate päeva tähistamine. Tervitus valla sotsiaaltöötajalt. Etteasted rahvamaja näiteringilt ja laulunaistelt. Kõik eakad ja pensionärid on oodatud.

Tegevust alustavad • laulunaised 5. X kell 17.30 (juhendaja Eve All) • laste näitering 22. IX kell 17.00 (Tiina Kuusik) • täiskasvanute näitering 6. X kell 19.30 (Raivo Kutsar) • võimlemising kõigile 7. X kell 18.30 (Anu Liesment) • naisrahvatantsu rühm 8. X kell 18.30 (Kai Kannistu) • segarahvatantsu rühm 8. X kell 20.00 (Kai Kannistu). Kõik uued ja vanad huvilised-osavõtjad on oodatud. Soovijail on võimalik mängida karoonat ja lauatennist.

UUE-KARISTE RAHVAMAJAS

26. IX kell 12 Uue-Kariste pargis mihklilaat: aiasaaduste müük ja vahetus, koogivõistlus ja -oksjon, loterii, sportlik tegevus jpm. Oodatud on pakkujad ligidalt ja kaugelt • 11. X ülemaailmse maanaistepäeva tähistamine. Oodatud on kõik ühenduse „Kodukant“ ja koostöövõrgustiku liikmed. Info tel 5344 8905.

Tellige "Lõuna-Mulgimaa"!

Alanud on Abja ja Halliste valla ning Mõisaküla linna elu kajastava ajalehe "Lõuna-Mulgimaa" tellimuste vastuvõtt 2010. aastaks.

AS Eesti Post müügitöö ümberkorraldamise tõttu pole ajaleht "Lõuna-Mulgimaa" enam müügil postkontorites. Selle võrra pakume lehte ostjatele rohkem Mulgimaa kauplustes. Kõige kindlamini saab lehe koju kätte tellija – oma postkastist peagi pärast ilmumist!

"Lõuna-Mulgimaa" tellimusi (indeks 00927) võtavad vastu kõik Eesti postkontorid. Tellida saab lehte korraka aasta lõpuni või soovitud arvukuudeks, sh jooksva kuu lehte kuni 10. kuupäevani.

Leht ilmub kord kuus (välja arvatud juuli) ehk 11 numbrit aastas. Leheeksemplar maksab 4 krooni. Lehe tellimishind kolmeks kuuks on seega 12 krooni, kuueks kuuks 24 krooni, aastaks 44 krooni jne.

Meelis Sõerd, toimetaja

Kolme omavalitsuse infoleht ilmub kord kuus. Toimetaja Meelis Sõerd (Sarja tee 18, Veskimäe k 69404 Abja-Paluoja Postkontor, tel Abja vallamajas 435 4792, kodus 436 0030, EMT 5395 7842, e-mail: meelis@abja.ee).

MÄLESTAME

AIVAR PAJU
26. XI 1959 – 6. IX 2009

TIIU PURTSAK
14. X 1938 – 11. IX 2009
Abja Vallavalitsus

VELLO TALVISTE
15. III 1936 – 22. VIII 2009

LINDA KÖPP
28. X 1920 – 1. IX 2009

JAAŃ SALUMAA
21. II 1948 – 8. IX 2009
Halliste Vallavalitsus

• Otsitakse kaugtöökeskuste juhte ja pakutakse neile tasuta koolitust. Tähtaeg on 25. september. Kui tahad olla ise endale tööandja ja aidata kaasa kohaliku kogukonna arengule, siis vaata kindlasti täpsemalt kuulutust www.telework.ee.

• Kamara Külaselts algatab korjanduse Kamara lasteaiamaja, kus asuvad raamatukogu, noortetuba, õppekeskus ja tegutsev külaselts, küttesüsteemi rekonstrueerimiseks. Head kodanikud, ettevõtted – aidake meid, sest Kamara küla vajab seda maja praegu ja tulevikus tervikuna. Kamara Külaseltsi a/a Swedbankis 221034660240. Annetusele lisada märksõna "Katel". Info tel 504 1087.

• Mõisaküla raamatukogu on laupäeviti taas avatud kella 10–14-ni.

• Mõisaküla Linnavalitsus jagab Eesti Punase Risti Viljandimaa Seltsilt saadud makarone, jahu ja kae-rahelbeid abivajavatele inimestele: toimetulekutoetuse taotlejad, töötud ja lastega pered. Toiduainete kättesaamiseks pöörduda alates 1. kuni 30. septembrini 2009 Mõisaküla Linnavalitsuse sotsiaal- ja noorsootööspetsialisti poole.

• Uued ja kvaliteetsed Mitsubishi soojuspumbad koos paigaldusega. Liisi järeelmaksuga pump koju juba 3000 krooni eest! Tel 5648 3222; www.homeair.ee.

• Kanalisatsiooni- ja veetorustike ehitus, septikute-kogumismahutite müük ja paigaldus. Teeme teie maamajja korraliku joogivee- ja reoveesüsteemi. Tõid teeme üle Eesti. Lähem info www.jyritoru.ee, e-mail: jyritoru@jyritoru.ee. Tel 5814 5117 või 515 1985.

• Raamatupidamisteenus. Tel 5363 1011. <http://www.hot.ee/vilmerteenused/>.

• Ostame teie seisma jäänud, töötava või mittetöötava, käibemaksu- või mitte käibemaksukohuslase firma. Info, konsultatsioonid ja vormistamine meie poolt. Info tel 5554 4544.

*

Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond võtab kuni 15. oktoobrini vastu taotlusi 2010. aasta stipendiumideks ja kultuuriprojektide finantseerimiseks.

Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond stipendiume ja toetusi 2010. aastaks jagatakse üldfondist ja 128-st Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond allfondist. Esimest korda jagatakse sel aastal stipendiume ja toetusi 13-st allfondist.

Jagamise info, allfondide nimekirja ning taotluse ankeetid leiab Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fondi koduleheküljel www.erkf.ee.

Taotluste vastuvõtt lõpeb neljapäeval, 15. oktoobril 2009 kell 16.00.

TÄNUAVALDUS

Avaldan tänu tublile ausale Halliste mehele Albert Hulkole minu kaotatud rahakoti leidmise ja tagastamise eest.

Eha Kask